

Императори рођени на територији данашње Србије

Раздобље трећег века, када на власт долазе цареви рођени на простору данашње Србије, је време када је Римско царство захватила велика криза. Она је била последица расипног понашања владајућег слоја у 2. веку, али и војне, политичке и економске несигурности. Све је то довело до проглашавања више царева у исто време, притиска војске у њиховом проглашењу и слабљење царске границе на лимесу. Такво стање се уочава и средином 3. века, када се Царство суочавало са брзим приласком његове пропасти. Међутим, низ царева који су потекли са територије такозваног Илирика¹, успели су да стабилизују ситуацију у Царству и зауставе његово пропадање. Први цареви, који су рођени на територији данашње Србије су успели да се наметну захваљујући својим војничким вештинама и способностима, што је узроковало да им се и касније изрази поверење и додели царска титула.

1. ДЕЦИЈЕ ТРАЈАН (Gaius Messius Quintus Decius);

- рођен: 201 AD – 251 AD;
- место рођења: Будаија (околина Сирмијума, тада провинција Доња Панонија, *Pannonia Inferior*), данас село Мартинци (Сремска Митровица).
- период владавине: 249 – 251.

Деције Трајан је први од седамнаесторице царева рођених на територији данашње Србије. Почети његове каријере нису познати. Између 234. и 238. године спомиње се као гувернер провинције Горње Мезије. У време царева Гордијана III (238 – 244) и Филипа Арабљанина (244 – 249), као генерал, остварио је ратне успехе, због чега су га војници уважавали. Године 249. ушао је у грађански рат против Филипа Арабљанина, из ког је изашао као победник, после битке код Вероне, и том приликом су га легије прогласиле за цара. Пошто је, исте године, потврђен за цара и од стране Сената, одмах је започео економске реформе у Царству.

Већ у првој години његове владавине дошло је до сукоба са Готима, који су прелазили Дунав. У прво време је успео да сузбије непријатеље на границама Дакије и обновио је провинцију. Са почетком 251. године Готи су, под вођством краља Книве, још једном, прешли Дунав и пустошили римске провинције. До одлучујуће битке је дошло код Абрита (данашњег Разграда у Бугарској) у којој је цар убијен заједно са својим старијим сином Херенијем Етруском, заповедником војске Илирика. То је био први пут да је један римски цар погинуо у борби са непријатељем

¹ Северозападни део Балканског полуострва, до јадранског мора, који захвата и територију данашње Србије.

Деције Трајан остао је упамћен као поштовалац старе паганске традиције и прогонитељ хришћана.

2. ХОСТИЛИЈАН (Gaius Valens Hostilianus Messius Quintus)

- година рођења: око 230.
- година смрти: 251.
- место рођења: Сирмијум, тада провинција Доња Панонија, данас Сремска Митровица)
- период владавине 251.

Хостилијан је био млађи син цара Деције Трајана (249 – 251). Након Децијеве смрти, војска је извикала његовог генерала Требонија Гала за цара који је Хостилијана узео за савладара. Хостилијан је преминуо, недуго пошто је ступио на престо. О његовој смрти постоје две претпоставке, од којих једна говори да је убијен у завери Требонија Гала, док друга указује на то да је умро од куге приликом боравка у Виминацијуму, где је 2003. откривен маузолеј за који се претпоставља да припада њему.

3. КЛАУДИЈЕ II ГОТСКИ (Marcus Aurelius Claudius Gothicus)

- година рођења: 214.
- година смрти: 270.
- место рођења: околина Наисуса, (Дарданија, део тадашње провинције Горње Мезије, данас околина Ниша).
- период владавине: 268- 270.

Претпоставља се да је био ванбрачни син Гордијана Старијег. Као млад је ступио у војску, где се истакао својом храброшћу и способношћу. Његове врлине запазио је цар Деције Трајан (249 – 251) у чије време је служио као официр. У време цара Валеријана (253-260) постао је војни трибун, а у периоду владавине свог претходника Галијена (260-268) командовао је трупам у Тракији, Горњој и Доњој Мезији, Дакији, Горњој и Доњој Панонији и Далмацији (заповедник границе у Илирику).

После завере у којој је убијен цар Галијен, војни заповедници су одлучили да га изабере за цара. На почетку своје владавине суочио се са бројним побунама узрупатора из времена Галијена, али и са нападима који су претили царству на границама. Аламане, који су

угрожавали Италију је победио у сукобу код језера Бенацус (Северна Италија). С обзиром да су Готи угрожавали Балканско полуострво, то је натерало цара да из Рима крене и одбрани нападнуте провинције. До главног сукоба дошло је код Наисуса (Ниша). Нанео им је тежак пораз и због је назван „Готски“ – онај који је победио Готе, освајач Гота. У завршници борбе са Готима, коју је препустио Аурелијану (270 – 275), цар је примио вест да су Вандали напали Панонију, због чега је кренуо ка Сирмијуму, где је и умро у јануару 270. пошто се разболео од куге. Сахрана је приређена у месту смрти, а у част његове добре владавине Сенат му је доделио божанске почести у Риму. Због великог херојства и тријумфа које је показао током своје кратке владавине, Константинска династија га је поштовала као свог родоначелника.

4. МАРКО АУРЕЛИЈЕ КВИНТИЛ (Marcus Aurelius Quintillius)

- година рођења: око 212.
- година смрти: 270.
- Место рођења: Сирмијум (тада провинција Доња Панонија, данас околина Сремске Митровице)
- период владавине: 270. година.

Био је брат Клаудија Готског (268 – 270) и претпоставља се да је за време његове владавине постао прокуратор Сардиније. Након смрти брата Сенат га је одредио за наследника. Владао је од јануара до априла 270. године, највероватније само 77 дана. Власт је предао Аурелијану (270 – 275) без отпора, а убрзо је и убијен од стране војске у Аквилеји.

5. АУРЕЛИЈАН (Lucius Domitius Aurelianus)

- година рођења: 214.
- година смрти: 270.
- Место рођења*: Сирмијум (провинција), провинција Доња Панонија (данас Сремска Митровица)
- Период владавине: 270-275.

Рођен је на великом имању поседника Аурелијана, на коме је његов отац био заступник малог добра, по коме је добио име. Мајка је била нижа свештеница Соловог култа. Као и његови претходници, рано је ступио у војску, прво као обичан војник да би касније, захваљујући својим способностима напредовао од центуриона до команданта коњице у Готском рату за време Клаудија II.

После Клаудијеве смрти 270. године подунавске легије су га у Сирмијуму прогласиле за цара, што је прихватио и Сенат. По ступању на престо, одмах је предузео мере за опоравак царства и настојао је да регулише поједине односе у војсци који су се темељили на реду и дисциплини. Пет година његове владавине обележили су ратови у којима је имао великог успеха. Успешно је окончао рат са Готима. Протерао је германска племена из Паноније и са севера Италије и учврстио границу на Дунаву. Успешно се изборио са узурпаторима у Галији, Шпанији и Британији. Заслужан је и за рушење Палмирског краљевства у рату који је окончан 273. године, при чему је Египат поново припојен Римском царству. Успео је да ојача царски ауторитет и смањи овлашћења Сената. Успоставио је империјални култ Сола, који је посебно био прихваћено међу војницима. Овај бог се често поистовећивао са Митром, главним богом широко распрострањене грчко-римске мистеријске религије митраизма.

Крајем 274. године започео је поход против Персије, међутим на том походу је убијен у завери док је чекао да пређе из Тракије у Малу Азију. Сахрањен је у близини места погибије (између Византа и Перинта – данашња Турска).

6. МАРКО АУРЕЛИЈЕ ПРОБ (Marcus Aurelius Probus)

- година рођења: 232.
- година смрти : 282.
- Место рођења: Сирмијум (Сремска Митровица) Доња Панонија
- период владавине: 276 – 282.

Мало се зна о његовом детињству и раној младости. Рано је примљен у римску војску, где се показао као способан ратник. Због тога му је цар Валеријан (253 – 260) поверио дужност трибуна, далеко пре него што је уобичајено. Царево поверење оправдао је победом над Сарматима, после чега је и одликован. Аурелијан га је такође поштовао (270 – 275) због војних успеха и имао велико поверење у њега због чега је био послат на дужност заповедника војске у Египт, где је смиривао побуну. На том задатку га је затекла вест о изненадној смрти Аурелијана. Иако су га легионари подржавали, Проб се није одмах прогласио царем, већ је то учинио након смрти цара Тацита (275 – 276), који је у кратком временском периоду владао после Аурелијана. Тада се укључио у борбу за власт коју је освојио у грађанском рату који је кратко водио против Флоријана. У лето 276. признат је као император у целом Царству. Сматра се да је владао на сличан начин као Аурелијан. У

првим годинама владавине тежиште његове војне активности било је на западу где су германска племена, посебно Аламани и Франци, затим Бургунди и Вандали, продирали у Галију. Кроз битке је осигурао лимес на Рајни и Дунаву и границе према Персији. Многе групе варвара примио је у царство као војнике или насељенике.

Познато је да је своје војнике упошљавао када нису на бојном пољу, тако што их је ангажовао у обављању разних економских послова. Садиле су винову лозу, посебно у Галији, Панонији и Мезији. Извори наводе да је подизао винограде на Mons Alma (Фрушка Гора) у близини места свог рођења.

Услед незадовољства војника, због ангажовања на пословима и ван бојног поља, Проб је убијен у околини свог родног места, августа 282. године приликом побуне.

(У једном врелом августовском дану, Проб је извео војнике да праве канале за одводњавање мочваре око Сирмијума. Војници раздражени од врућине, блатњаве влажности тла, напора и изнурености, приграбили су оружје и усмртили цара).

7. МАКСИМИЈАН ХЕРКУЛИЈЕ (Marcus Aurelius Valerius Maximianus Herculus)

година рођења: око 250.

година смрти: 310.

место рођења: околина Сирмијума

период владавине: 286 – 305, 310.

Родио се на имању у оклини Сирмијума које су закупили његови родитељи, са којима је живео до војничке службе. Његова рана војна каријера била је веом успешна, што је навело цара Диоклецијана да га 285. године узме за савладара и прогласи цезаром, а већ наредне године га је уздигао у ранг августа. Власт су поделили тако што је Диоклецијан добио источни део царства, док је западни део дат Максимијану на управљање. Успостављене су и две нове престонице. Том приликом су Никомедији (данас град Измит у Турској) и Милано успостављени као нове резиденције царева. На свом западном подручју власти, угушио је побуну у Галији, успешно је на границама ратова против Германа и Франака и у Африци и Шпанији.

Када је успостављен систем тетрархије (владавина четворице царева) 293. године за савладара му је додељен Констанције Хлор (у рангу цезара). Пошто је овај систем власти налагао да се цареви након двадесет година повуку са престола, Диоклецијан и Максимијан

су абдицирали у корист својих савладара (Галерија и Констанција Хлора) 305. године у Никомедији.

Максимијан се повукао у палату у Луканији недалеко од Милана, а слично здање је подигао и у месту где је рођен. Међутим, вратио се у активну политику 307. године како би помогао сину Максенцију да добије царску круну, након што је новоустављена тетрархија почела да се распада. Диоклецијан га је већ следеће године присилио да се поново одрекне власти, али је 310. године подига побуну против Константина. Тада се још једном прогласио за цара, али је убрзо био ухваћен, у Марсеју, и убијен или натеран да изврши самоубиство.

8. КОНСТАНЦИЈЕ I ХЛОР (Constantius I Chlorus)

- година рођења: око 250.
- година смрти : 306.
- Место рођења: Највероватније Наисус (Ниш, област Дарданија у провинцији Горња Мезија)
- период владавине: 293 – 305. (као цезар у систему тетрархије)
305 – 306. (као август)

Нема прецизни података о тачној локацији његовог рођења. Неки извори указују да, по мајци, има рођачке везе са Клаудијем II Готским. Као и његови претходници, своју младост је провео у војсци. Вршио је дужности војног трибуна и управника провинције Далмације. Његову способност и одговорност према војничкој дужности уочио је Максимијан Херкулије који га је 293. године узео за савладара. Тада је успостављена и родбинска веза међу двојицом императора који су управљали западним делом Царства. Максимијан му је дао своју поћерку Теодору за жену, премда је он већ био у браку са Хеленом са којим је имао сина Константина, који је касније постао цар (Константин Велики). Са Теодором је имао три сина: Флавија Далмација, Јулија Констанција и Ханибалијана и три ћерке: Констанцију, Анастасију и Евтропију.

Када је ступио на престо, у оквиру прве тетрархије, добио је на управу провинције Галију Британију и Хиспанију са седиштем у Тријеру. Као што је и био случај на границама, опсност је претила од варварских упада, посебно Франака, али и због унутрашњих побуна. Све ратове које је водио успешно је завршио. Тако је извојевао победе против узурпатора Карусија и Алекта у Британији и северној Галији 296. године након трогодишњег сукоба.

После повлачења Диоклецијана и Максимијана Херкулија са престола 305. године, добио је титулу августа, а за савладара цезара му је додељен Флавије Север коме је на управљање дао Италију и Африку, а он задржа провинције којима је већ управљао. У то време догодила се инвазија Пикта на Британију, против којих је кренуо у обрачун заједно са синм Константином. Почетком 306. године прешли су у Британију и победили непријатеља. Међутим након овог тријумфа разболео се и умро у Јорку 25. јула исте године.

9. ГАЛЕРИЈЕ (Gaius Galerius Valerius Maximianus)

- година рођења: око 250.
- година смрти : 311.
- Место рођења: Гамзиград – Феликс Ромулијана, Провинција Приобална Дакија (околина Зајечара)
- период владавине: 293 – 305. (цезар)
305 – 311. (август)

Његови родитељи су дошли у ову област и настанили у сеоском насељу, из источне Дакије услед сталних напада Карпа. Име оца није остало забележено. Познато је да је мајка, по имену Ромула, била паганска свештеница и поклоница горских божанстава. Током ране младости Галерије је чувао стоку и стекао надимак Говедар (armentarius). Пре него што је ступио на престо, био је задужен за успостављање мира на дунавској граници, где се борио са варварима, посебно Сарматима. Осигурао је границу тако што је утврдио прелазе преко Саве и Дунава и обезбедио провинцију од варварских упада и пљачки.

Због својих војних способности и храбрости био је у војном врху при Диоклецијановом двору, који га је 293. године прогласио за цезара у новооснованом владарском систему – тетрархији. Тада су успостављене и родбинске везе међу владарима, тако што му је Диоклецијан за жену дао своју ћерку Валерију.

Убрзо, пошто је добио титулу цезара, кренуо је у нову одбрану граница Царства. На истоку је поновним освајањем, претходно изгубљене Месопотамије, претио персијски цар Нарзес. Због тога га је Диоклецијан 296. године преместио из Сирмијума у Солун како би био ближи источној граници, где је Галерије успоставио своју нову престоницу. Исте године сукобио се са Персијанцима, али је ту битку изгубио. Међутим, у новом сукобу са истим непријатељем извојевао је победу 298. године. Те године је поред тријумфа прославио и петогодишњицу владавине и прогласио се другим Ромулом и новим Александром. Са

успостављањем друге тетрархије 305. године добио је титулу августа. Тај период су обележила превирања и константне борбе за превласт, како међу чиниоцима тетрархије тако и других који су претендовали на престо, тако да се идеја о таквом систему власти распадала. Историја га помиње као једног од заговорника прогона хришћана, али је, управо он, две године пре Константиновог Миланског едикта из 313. године донео Едикт о толеранцији вера. То је први акт којим је проповедање хришћанства постављено у државно правне оквире.

Галеријев крај обележила је тешка болест, услед које је преминуо у околино Сердике (Софије) 311. године. Сахрањен је и уздигнут међу богове у Гамзиграду, недалеко од палате коју је саградио у месту свог рођења и назвао је у част своје мајке Ромуле – Felix Romuliana.

10. Максимин Даја (Gaius Valerius Galerius Maximinus)

- година рођења: 270.
- година смрти : 313.
- Место рођења: Шаркамен, Провинција Приобална Дакија (околина Неготина)
- период владавине: 305 – 313.

Био је скромног порекла. Мајка му је била сестра императора Галерија. У младости је, као и свој ујак, био пастир. Није се истицао војничком врлином, као његови претходници, већ је на престо ступио због рођачких веза са царем. Када је 305. године успостављена друга тетрархија, на изненађење свих, Галерије га је одабрао за свог савладара који је на управљање добио Египат и Сирију. После Галеријеве смрти управљао је и Малом Азијом, где је, 312. године успешно, ратовао у Карији против побуњеника и успео да победи војску Арменије која је желела да се приклони Персији. У то време борбе за престо су биле интензивне, а пошто је Лициније добио титулу Августа, Даја је, незадовољан таквим развојем догађаја, одлучио да се сукоби са њим. Одлучујућа битка се одиграла 1. маја 313. године. Иако је имао бројчано надмоћнију војску, није успео да однесе победу. Том приликом побегао је у Никомедију и припремио се за нову битку. Из те борбе је самовољно побегао и вероватно извршио самоубиство.

Остао упамћен као император који није био наклоњен Хришћанима. Иако је његов ујак Галерије прогласио Едикт о толеранцији вера, пред смрт 311. године, прогони су се, ипак, наставили. У свом месту рођења (Шаркамену) је по узору на Галерија, започео изградњу палате, која услед његове ране смрти никада није завршена.

11. Флавије Север (Flavius Valerius Severus)

- година рођења: непозната.
- година смрти : 307.
- Место рођења: Наисус (Ниш)
- период владавине: 305 – 307.

О његовој раној младости се не зна пуно. Вероватно је био војник у некој од провинција са територије данашњег Балкана пре него што је Галерије затражио да га именују за Цезара, односно за савладара Констанција Хлора у западном делу Царства 1. маја 305. године. Том приликом на управу је добио Италију и Африку. Када је Констанције Хлор умро 306. године сам Галерије га је именова за августа на западу. Незадовољан таквом одлуком, Максенције, син бившег императора Максимијана, подигао је устанак у Риму. Тада га Галерије шаље у Италију да угуши ову побуну, међутим то му није пошло за руком и повукао се у Равену. Убрзо је био натеран да се преда и као ратни заробљеник спроведен и задржан у месту Три гостионице (Tres Tavernae), на Апијевом друму. Околности његове смрти су нејасне. Највероватније је натеран да изврши самоубиство у току Галеријевог похода на Рим 307. године. Сахрањен је уз државне почести у једном делу Галијеновог маузолеја у Риму.

12. Константин I Велики (Flavius Valerius Constantinus)

- година рођења: 272.
- година смрти : 324.
- Место рођења: Наисус (Ниш)
- период владавине: 306 (324) – 337.

Отац му је био император Констанције Хлор, који је у време када је Константин рођен био официр у Наисусу, где је вероватно вршио функцију војног заповедника града. Мајка Јелена била је скромног порекла из Дрепанума (Данашња Турска). Нема пуно података о његовим рођењу и раној младости. Васпитаван је у духу будућег војника, по узору на оца, у чему је исказао таленат и храброст будућег вође и генерала.

После очеве смрти у Јорку 306. године војска га је извикала за Августа. Међутим у договору са Галеријем, у првом тренутку, прихватио је нижи ранг Цезара. У том периоду окренуо се економском и војном унапређењу западних провинција Царства, ушао је у савезништво са Максимијаном Херкулијем, који се вратио на трон и оженио се његовом ћерком Фаустом. Савезништво је прерасло у сукоб у коме је Максимијан убијен или извршио самоубиство.

Пошто је уредио ситуацију у провинцијама Шпанији и Галији, преузео је решавање ситуације у Италији, где је као узрупатор претио Максенције (Максимијанов син). Током 311. године склопио је савез са Лицинијем и Максенцију објавио рат. До одлучујуће битке дошло је 28. октобра 312. на Тибру код Милвиског моста² где је однео победу. Након победе тријумфално је ушао у Рим где су га Сенат и народ прихватили са одушевљењем. Пошто је Лициније победио Максимиана Дају, на управу му је дао источни део Царства и за жену му је дао своју сестру Констанцију. Период од десет година у коме су заједно владали био је обележен њиховим многим политичким, војним и религијским сучељавањима и жељом за превласт. Нестабилан однос пун сплетки и завера, међу двојицом царева, кулминирао је 8. октобра у битки код Цибале (Винковци – Хрватска). Поражен Лициније се повукао у Тракију, где се припремао за нови отпор. Друга битка одиграла се на Мардијенском Пољу у Тракији са нерешеним исходом. Крајем 314. године постигли су споразум по ком је империја подељена на два дела и по коме су цареви били потпуно независни један од другог. Привидан мир прекинуо је поновни сукоб 324. године. Константин је прво извојевао победу 3. јула код Хадријанопоља, а потом и 18. септембра, исте године, код Хрисопоља, када је Лициније дефинитивно побеђен, а касније и убијен. Од 324. године владао је као једини владар и са успехом бранио границе читавог царства од упада Варвара. Те године основао је и нову престоницу на Босфору – Константинопољ. Са успехом је управљао Царством све до смрти у Никомедији 337. године, где је преминуо после краће болести. Сахрањен је у својој престоници у цркви Светих Апостола.

Остао је упамћен као први владар који је признао Хришћанство као једну од званичних религија Царства. Заједно са Лицинијем је 313. године у Милану донео едикт (законски акт) којим је проглашена верска равноправност и престанак прогона Хришћана. Иако је едикт прогласио знатно раније, званично је и сам постао Хришћанин тек непосредно пре смрти.

² Према причи Евсевија, Константиновог биографа, цар се пред битку молио богу кога је поштовао и његов отац и наредног дана на небу, изнад сунца, Константин и његова војска су угледали светлосни крст са натписом „овим побеђуј“. Цар није био сигуран у значење визије док га у сну није посетио Христ и препоручио му да направи војни стег у облику знака виђеног на небу и искористи га у бици. Сутрадан, Константин је наредио да се искује војни стег (лат. labarum) са венцем на врху у коме се налазила спојена грчка слова Х и Р (Хи Ро) у виду Христовог монограма. Након тога, цар је одлучио да следи бога који му се указао и окупио је око себе хришћанске свештенике од којих је затражио да га упуте у Христову веру. Константин није био ни први, ни последњи римски владар који је пре одлучујућег догађаја тражио и добио конкретну помоћ неке више силе. Новина је била у томе што је Константинова визија из 312, имала јаку хришћанску црту.

13. Лициније (Flavius Galerius Valerius Licinianus Licinius)

- година рођења: око 265.
- година смрти : 324.
- Место рођења: Горња Мезија, тачна локација непозната
- период владавине: 307- 324.

Не постоји пуно података који прецизно говоре о Лицинијевом тачном месту рођења и другим појединостима. Познато је да је био скромног порекла и да је своје успехе градио, пре свега као храбар војник и ратник. Био је пријатељ цара Галерија, још из младости, ког је пратио у рату против Персијанаца. После смрти Севера II, Галерије га је уздигао у ранг Августа на западу, новембра 307. године. Добио је управу над северозападним провинцијама Балкана (Илирик). Након Галеријеве смрти, маја 311. године, власт над источним делом Царства је поделио са Максимином Дајом.

Марта 313. године оженио се Констанцијом, сестром Константина Великог. До брака је дошло у Милану и том приликом цареви су издали едикт о верској толеранцији (Милански едикт). Већ следећег месеца победио је Максиминова Дају, у грађанском рату који је избио на истоку због борбе за превласт. Себе је прогласио царем на Истоку, док је Константин Велики имао врховну власт на западу. Однос међу ова два владара, који је био пун завера и сплетки, кулминирао је у рат, у ком је Лициније доживео пораз у бици код Цибале 314. године. Тада се повукао у Тракију, где је припремао нову битку која се одиграла на Мардијенском Пољу са нерешеним исходом. Крајем 314. године постигли су споразум по ком је империја подељена на два дела и по коме су цареви били потпуно независни један од другог. Привидан мир прекинуо је поновни сукоб 324. године. Константин је прво извојевао победу 3. јула код Хадријанопоља, а потом и 18. септембра, исте године, код Хрисопоља, када је Лициније дефинитивно побеђен. Заробљен је и одведен у Солун, где је живео у кућном заробљеништву. Када је покушао да поново подигне побуну против Константина, наређено је да буде убијен, заједно са својим малолетним сином Лицинијем II.

14. Констанције II (Flavius Iulius Constantius)

- година рођења: 317.
- година смрти : 361.
- Место рођења: Сирмијум (Сремска Митровица)
- период владавине: 337 – 361.

Био је трећи син Константина I Великог и његове друге жене Фаусте. Још као дечак уведен је у конзулат власти и добио титулу Цезара. Био је вредан изучавалац науке, познавалац реторике и песник. Посебно се истицао физичким активностима, био је вешт коњаник и добро је руковао оружјем. Након Константинове смрти, власт је подељена Констанцијем и његовом браћом, како им је отац и завештао. Најстарији, Константин II управљао је западним делом Царства. Најмлађи, Констанс је добио Италију, Илирик и Африку, а Констанције II источне провинције. У грађанском рату који је избио између најстаријег и најмлађег брата, он је био уздржан. Узрупатор Магненције је 350. године убио Констанса и преузео власт на западу, а како би спречио његово даље напредовање Констанције улазе у рат против њега и односи победу у бици код Мурсе (данашњи Осијек) крајем 351. године. Том приликом је Германе и Франке, који су били у саставу Магненцијеве војске населио у границама Царства. После победе успео је да обједини империју у духу свог оца. Био је успешан у сузбијању побуне унутар Царства, али не и против спољних непријатеља и због тога никакве нове територије није припојио Царству.

Његову власт су обележиле дуге и исцрпљујуће борбе против персијског цара Шапура II, али и дипломатским преговорима које је више волео од ратних сукоба. Кренувши са источног фронта 361. године, како би спречио побуну на западу, коју је покренуо узрупатор Јулије, коме је пришла војска Илирика, задесила га је болест. У Тарсу (Турска), у Киликији, га је ухватила грозница, упркос којој наставио ка противнику. Умро је у месту Мобсукрену у подножју планине Таур.

Остао је упамћен и као пратилац очевих идеја на религијском плану. Поштовао је начела толеранције Хришћанства, а за време његове власти одржавани су и Сабори који су подразумевали и теоријске расправе о принципима хришћанске вере. Најзначајнији су одржани у Сердици 343. године и два у Сирмијуму 356. и 358. године.

15. Ветранион (Vetranio)

- година рођења: непозната
- година смрти : 356.

- Место рођења: Мезија, тачна локација непозната (можда Гермаца – Germatza између Бујановца и Трговишта)
- период владавине: 350.

Рођен је у сиромашној породици, без посебног образовања. Описменио се тек пошто је дошао на престо. Као успешан војник службовао је у време Константина Великог. После убиства Констанса, најмлађег сина Константина Великог, 350. године, власт на западу је преузео узурпатор Магненције. Тада је са војском Илирика, коју је предводио учествовао у гушењу побуне. Убрзо се приклонио принцези Константици, која је желела да дође на престо и умеша у власт. У тој намери крунисала га је за цара, чиме је формално постао узурпатор. Исте године, после дипломатских преговора, предао је власт Констанцију као легитимном цару. Након добровољног одласка са престола, додељено му је имање у Пруси, где је и умро после шест година.

16. Јовијан (Flavius Iovianus)

- година рођења: 331.
- година смрти : 364.
- Место рођења: Сингидунум (Београд)
- период владавине: 363 – 364.

Потекао је из угледне породице. Његов отац Варониан имао је успешну војничку каријеру као заповедник јединица Јовиа. Јовијан је стекао скромно образовање и, као отац, био је усмерен ка напредовању у војсци. Служио је у царској гарди при двору Констанција II, заповедник гарде био је у време Јулијана, када је учествовао у рату против Персијанаца 363. године. Једна од жртава тог рата био је и сам цар Јулијан, који му је предао власт на самртном одру. Јовијан је склопио мир са Персијанцима чиме је Царство изгубило, до тада, највише територија у историји. На путу повратка са истока 364. Године, задесила га је изненадна смрт под неразјашњеним околностима.

Био је хришћанин, али је дозвољавао стару религију и приношење жртава у част божанстава римског Пантеона.

17. Грацијан (Flavius Gratianus Augustus)

- година рођења: 358. или 359.
- година смрти : 383.
- Место рођења: Сирмијум (Сремска Митровица)

- период владавине: 367 – 383.

Био је старији син цара Валентинијана и важио је за једног од најобразованијих владара касноантичке епохе. Валентинијан га је увео у власт 367. године и доделио му титулу августа. На почетку владавине успешно је организовао администрацију и законе, а успешан је био и на бојном пољу, против варварских племена. Када је 378. године цар Валенс убијен у сукобу са Готима, Грацијан је у власт увео Теодосија и дао му на управу источни део Царства, па су заједно владали.

Познато је да је волео јахање и лов, тако да се у каснијем периоду своје владавине углавном посвећивао тим задовољствима, због чега је постепено губио контролу над управљањем Царством. Такво царско поступање изазвало је незадовољство међу војском, што је искористио војсковођа Магнус Максим, који је подстакао побуну трупа у Британији. Цар није ушао у борбу, већ је одлучио да се повуче. При повлачењу, на путу ка областима које је држао његов брат Валенс II, убијен је из заседе. Првобитно је сахрањен у Тријеру, где је његово тело почивало до 386. године, када га је милански епископ Амброзије пренео у Милано, у меморију његовог оца Валентинијана.

Није био наклоњен старој римској религији, већ јој се радикално противио. Био је хришћанин, који је пратио духовне поуке епископа Амброзија.

18. Констанције III (Constantinus III)

- година рођења: непозната
- година смрти : 421.
- Место рођења: Наисус (Ниш)
- период владавине: 421.

Имао је успешну војничку каријеру у време цара Хонорија. Предано је бранио Царство од узурпатора 411. године, када је угушио побуну Константина и Максима у Галији. 417. године оженио се Хоноријевом сестром Галом Плацидијом, једном од најмоћнијих жена касне антике. Са њом је имао сина, будућег цара, Валентинијана III. Цар Хонорије му је 421. доделио титулу августа и узео га за савладара. Међутим убрзо умире, недочекавши ни годину дана владавине.

